

L'AGRICULTURA I LA PROPIETAT AGRÀRIA DE VILAVERD EN EL SEGON QUART DEL SEGLE XVIII (2.^{on})*

Josep M.ª PORTA i BALANYÀ

INTRODUCCIÓ

La present comunicació és la segona part d'un treball que ja vàrem realitzar on s'analitzà la població, la societat i l'economia de Vilaverd en 1739 (1). Per a tenir una visió completa d'aquesta localitat situada a un extrem de la Conca de Barberà ens faltava la part agrícola -tipus de conreus, distribució de la propietat i nombre de propietaris.-

Els Borbons, amb la seva reforma fiscal imposaren a Catalunya un nou sistema que es basava en l'elaboració, per a totes les poblacions del Principat, del Reial Cadastre. Aquesta documentació fiscal ens ofereix una valuosa informació -de més d'un segle- sobre la demografia, l'estructura social i les activitats econòmiques de les diferents poblacions de Catalunya en un moment determinat.

* El present article, en una primera versió, fou presentat al «II.^{on} Col·loqui d'Història del Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat». Tarragona, 25 de setembre de 1980.

1.- Vegeu el nostre treball, *La població, la societat, i la riquesa de Vilaverd en el segon quart del segle XVIII (1.º)* a «Aplec de Treballs» n.º 2, Montblanc 1978, pàgs. 51-67.

Avui ja disposem de bastants monografies que s'han servit del Reial Cadastre, però moltes corresponen a nuclis urbans importants (2).

El cadastre que hem utilitzat data de 1739 i consta de 16 folis. Fou confeccionat sota la supervisió del batlle i dels regidors de la localitat (3). Es troba dipositat a l'Arxiu Municipal de Vilaverd, essent la seva conservació bona, a diferència d'altres Cadastres d'aquest fons, que són incomplets o bé il·legibles.

Vilaverd està situat a l'extrem meridional de la Conca de Barberà. A començaments del segle XVIII tenim dos censos que ens donen els límits del seu terme i algunes de les característiques. En el de *Cathaluña*

- 2.- J. MERCADER I RIBA, *La ordenación de Cataluña por Felipe V: La Nueva Planta*, insert en el volum «*Felip V i Catalunya*», Ed. 62, Barcelona 1968, pàgs. 19-119. Del mateix autor, *L'establiment del Reial Cadastre i la seva fonamentació econòmica i social*, a «Miscel·lània Fontserè», Barcelona, 1961, pàgs. 295-303. J. NADAL I FARRERAS, *Una font important per a la història econòmica de Catalunya: el Reial Cadastre (1715-1845)*, a «Homenajes a Juan Reglà», València 1975, pàgs. 202-222. Id., *La introducció del Catastro en Gerona. Contribució al estudio del régimen fiscal de Cataluña en tiempos de Felipe V* a «Publicaciones de la Cátedra de Historia General de España», Barcelona 1971. J. NADAL-E. GIRALT, *Barcelona en 1714-1718. Un modelo de sociedad preindustrial* a «Homenaje a D. Ramon Carande», II, Madrid 1963, pàgs. 277-305. J.M. RECASENS I COMES, *La propiedad urbana de Tarragona en 1736* a «Revista Técnica de la Propiedad Urbana» n.º 9. Tarragona 1964, pàgs. 53-60. C. MARTÍNEZ SHAW, *La economía de Riudoms en la primera mitad del siglo XVIII*, Comunicació presentada al «I.º Col·loqui d'Història Agrària», Inèdita, setembre 1978. LL. NAVARRO MIRALLES, *Base catastral para los tipos de cultivos y propiedad. Montroig, 1755*, Comunicació presentada al «I.º Col·loqui d'història Agrària». Id., *Un «Libre de Repartiment» del Real Catastro. Vilallonga (Corregimiento de Tarragona), 1726*, a «Quaderns d'Història Tarraconense», II, Tarragona 1980, pàgs. 99-128. Id., *Un ejemplo de agricultura en el Campo de Tarragona: El Catllar (1788)*, Comunicació presentada al «II.º Col·loqui d'Història del Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat». Tarragona 1980. J. TORRAS I RIBÉ, *Aproximació metodològica a les categories socials urbanes. Els majors contribuents de Tarragona durant el segle XVIII* a «I.º Col·loqui d'Història del Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat». «Institut d'Estudis Tarraconenses. «Ramon Berenguer IV». Publicació n.º 60, Tarragona 1979, pàgs. 95-120. J. M.ª PORTA I BALANYÀ, *Una aproximació a la població de Montblanc: estat de la qüestió (s. XIV, XV, XVI, XVIII)* a «I.º Col·loqui d'Història del Camp de Tarragona...», pàgs. 41-47. F. OLIVÉ, *La Villa de Valls a través de la firma: Antonio Baldrich i Janer. Comerciante en aguardientes (1770-1778)*, Tesi de llicenciatura. Inèdita. S. LLOBET, *De Geografía agraria de la comarca del Maresme (Barcelona) (I.º)* a «Estudios Geográficos» n.º 58, Barcelona 1955, pàgs. 23-75. E. GIRALT, *Evolució de l'Agricultura al Penedès. Del Cadastre de 1717 a l'època actual* a «I.ª Asamblea Intercomarcal del Penedés i Conca d'Òdena». Martorell-Igualada 1950 (1952), pàgs. 166-176.
- 3.- Eren els següents: el batlle Joan Andreu i els regidors Sr. Magí Batlla, Joan Pau Català i Joan Roig, que allora eren uns dels principals contribuents, puix responia a un ajuntament aristocratitzat, típicament felipista.

numerada en sos termes, en sas casas y personas ens diu que Vilaverd «té de llargaria 3 quarts, de ampla 2 quarts, y de rodaria 3 horas: afronta a llevant i mitgdia ab Riba, a ponent ab Rojals, y tremontana ab Montblanch: te 74 casas y 232 personas» (4). El segon, datat en 1719 és quelcom més explicatiu: Vilaverd: «es lugar, las jurisdicc. son del Arzobispo de Tarraga. (Tarragona), tiene 71 casas, las mas juntas, con 232 habitantes. Su situación es a la montaña, mal terreno, linda a levante con Lilla, y la Riba, a mediodia con La Riba, a Poniente con La Riba i a tramontana con Montblanch» (5).

El Cadastre no menciona els límits clars del terme, però sabem el nombre de jornals: 494, 20 jornals (6) almenys els subjectes al pagament de l'impost, que seria la totalitat del terme, doncs a partir de la Reforma de Sartine de 1735 ja ningú n'era exempt; abans ho eren els eclesiàstics (7). També ens dóna el registre de 96 veïns; descomptant clergues i vídues, que no constitueixen cap família, obtindrem 90 focs o cases. Observem que la població ha augmentat en comparació als començaments del segle. Segons el coeficient elaborat per Josep Iglésies, per a la Conca de Barberà, (8) el poblament total de Vilaverd estaria entre un mínim de 320 habitants, i un màxim de 351 (9).

Malgrat que la font que utilitzem és un document fiscal -i com a tal pot tenir possibles errors i defectes, comesos molts d'ells potser inten-

- 4.- Publicat per J. IGLÉSIES, *Estadísticas de población de Catalunya al primer vicenni del segle XVIII*, Fundació Salvador Vives i Casajuana, volum Ier Barcelona 1974, pàg. 306. Aquest Cens és de 1719, però segons Iglésies s'hauria de datar en 1716, pàgs. 16-17 i 103.
- 5.- *Ibidem*. Volum II.^{on}, pàg. 696. El Cens és de 1719. El seu títol és: *Noticia del Principado de Cathalunya dividido en Corregimientos con expresión de las Ciudades, Villas, Lugares y quadras en sus confrontaciones y jurisdicciones y el numero de casas y habitantes en ellas*.
- 6.- Segons els nostres comptes, doncs el document no ens fa la suma total. El jornal als pobles del Partit de Montblanc equival a «(...) 45 camas o 90 pasos en quadro» és a dir, a 49,27 àrees. Vegeu S. SOBREQÜÉS, *L'onze de setembre i Catalunya*, pàg. 120 i A. ALCOVER-F B. MOLL, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, tomo VI, pàg. 769.
- 7.- A partir de 1735 «s'obligava a incloure en el cobrament del Cadastre Real totes les finques adquirides per eclesiàstics des de la creació de l'impost, i obligava també al pagament de la part colònica als colons eclesiàstics». J. NADAL I FARRERAS, *Una font important...*, *Op. Cit.*, pàg. 217.
- 8.- El coeficient mínim és de 3,56 habitants per foc en 1716, i un màxim de 3,9 per 1719. J. IGLÉSIES. *Estadísticas de población...*, *Op. Cit.*, volum III, pàgs. 1117-1119. Id., *La població catalana al primer quart del segle XVIII* a «Institut d'Estudis Catalans». Soc. Catalana de Geografia. Barcelona 1959, pàgs. 5-45.
- 9.- Vegeu el nostre treball, *La població, la societat i la riquesa...*, *Op. Cit.*, pàgs. 53-54.

cionadament-, l'acceptem per la gran importància que té per a conèixer les poblacions del Principat. Feta aquesta advertència, creiem que ja podem passar a l'anàlisi de l'estructura agrària de Vilaverd en 1739

ELS CONREUS

Els conreus dominants són els típics de tota la Conca Mediterrània catalana ⁽¹⁰⁾, és a dir: la sembradura, destinada possiblement als cereals, la vinya i les oliveres.

La garriga també hi té el seu pes important, ja que s'estén per una tercera part del terme; en canvi, l'erm és molt minse -puix compta amb molts pocs jornals-.

La sembradura en 1739 és el principal conreu, cobreix el 35,7% del terme. El document no menciona quins conreus creixen en la *sembradura*, però, tal com ja hem dit, suposem que estarien destinats als cereals, i, concretament, al blat. Per tant, comparant l'alt percentatge del terme dedicat a aquest cultiu i la població de Vilaverd, aquesta no devia ser deficitària en blat, i exportava segurament aquest producte a altres poblacions del Camp de Tarragona o del litoral mediterrani, dedicades al monocultiu vitivinícola; tal era el cas de Riudoms en 1737 -amb un 57,5% ⁽¹¹⁾- o el de Vilallonga en 1726 -amb un 47% ⁽¹²⁾- entre poblacions pròximes; Matarò en 1716 -amb un 60%- , Arenys de Mar, en 1733 -amb un 62'2% ⁽¹³⁾-, i Vilanova en 1717- amb quasi un 80% ⁽¹⁴⁾- entre les localitats del litoral mediterrani.

El Cadastre divideix la sembradura en tres qualitats ⁽¹⁵⁾. La majori-

- 10.- P. VILAR, *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, volum III: *Les transformacions agràries del segle XVIII català*. Ed. 62. Barcelona 1975, pàgs. 321-322.
- 11.- C. MARTÍNEZ SHAW, *La economia de Riudoms en la primera...*, *Op. Cit.*, pàg. 5.
- 12.- LL. NAVARRO MIRALLES. *Un «Llibre de Repartiment»...*, *Op. Cit.*, pàg. 10.
- 13.- Vegeu S. LLOBET, *De Geografia agraria...*, *Op. Cit.*, pàg. 43.
- 14.- Vegeu els treballs de E. GIRALT, *Evolució de l'Agricultura...*, *Op. Cit.*, pàgs. 166-176 i A. VIRELLA, *De quan Vilanova i la Geltrú era un empori del vi a «Miscel·lània Penedesenca. 1978»*. Vilafranca del Penedès, maig 1979. Ed. Caixa d'Estalvis, pàg. 211.
- 15.- Per al pagament a l'impost es computaven les terres a partir de tres qualitats i trenta-dues classes. Atenent a la seva altitud, fertilitat, situació, conreus que hi podien créixer,... etc. En aquest cultiu la primera qualitat és de classe quatre, i la segona i la tercera de classe vuit. Vegeu el Decret de l'Establiment del Reial Cadastre a S. SOBREQÜÉS, *Op. Cit.*, pàgs. 117-122, i també A. MATILLA TASCÓN, *La única contribución y el Catastro de Ensenada a «Servicio de Estudios de la Inspección General del Ministerio de Hacienda»*, Madrid 1947, pàg. 31. J. NADAL I FARRERAS, *Una*

tària és la segona, amb un 19,6%, segueix l'última, amb un 11,1%, i finalment la primera, tan sols amb un 5% (16). En total s'estenia per 176,8 jornals. El document tampoc ens indica si el conreu era en zona de secà o de regadiu. Suposem que part d'ell ho era en la de regadiu, en les proximitats del riu Francolí o de les sèquies -de les quals ja tenim notícia en 1407; aquestes eren: la dels Molins, la de la Vila o Major, i la de les Planes (17). Avui algunes encara existeixen-; però la immensa majoria de la sembradura, seria de secà, puix que el terme és essencialment zona de secà.

La vinya és el segon conreu, compta amb 111, 5 jornals, que signifiquen el 22,5%, percentatge no gens despreciable, que en avançar el segle, suposem que augmentaria en detriment de la sembradura o terra campa, ja que el vi i l'aiguardent, i llur exportació (18) seran el motor de represa del Principat. Ens imaginem que Vilaverd no quedà enrera, ja que al llarg de la centúria doblà el seu poblament (19), essent per tant ne-

font important..., *Op. Cit.*, pàgs. 214-215. Id., *La introducció del Catastro en Girona...*, *Op. Cit.*, pàgs. 63-65. J. RECASSENS I COMES. *La propiedad urbana...*, *Op. Cit.*, pàg. 54. J. MERCADER I RIBA, *Felip V i Catalunya*, pàg. 70, i especialment les pàgs. 170-172. Id., *L'establiment del Reial Cadastre...*, *Op. Cit.*, pàgs. 298-299.

16.- És a dir: 90,2, 55,1, i 24,5 respectivament.

17.- Vegeu F. CORTIELLA, *Desenvolupament polític, econòmic i social d'un municipi medieval de la senyoria de l'Arquebisbe de Tarragona; Vilaverd*. Inèdit 1980, pàgs. 84-85.

18.- Sobre el comerç i l'exportació vitícola vegeu C. MARTÍNEZ SHAW, *El comercio entre Cataluña y América (1680-1756)*. Universitat de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. Barcelona 1975. Resum de la tesis de doctorat presentada per l'autor el 19 de febrer de 1973, pàgs. 3-15. Sobre el comerç en general, vegeu Id., *Catalunya i el comerç amb Amèrica: final d'una llegenda a «L'Avenç»* n.º 15, abril 1979, pàgs. 19-23. També són interessants els altres articles que componen el «Dossier» *Catalunya i el comerç americà (1504-1898)*, pàgs. 18-49. Vegeu també J. FONTANA, *Comercio colonial e industrialización: una reflexió sobre los orígenes de la industria moderna en Cataluña*, pàgs. 358-365. A. GARCÍA-BAQUERO, *Comercio colonial y producción industrial en Cataluña a fines del siglo XVIII*, pàgs. 268-294. I C. MARTÍNEZ SHAW, *Los orígenes de la industria algodonera catalana y el comercio colonial*, pàgs. 243-267. Els tres articles a J. NADAL-G. TORTELLA (eds.) *«Agricultura, comercio colonial y crecimiento económico en la España Contemporánea»* Ed. Ariel, Barcelona 1974.

19.- En 1787 es computen 793 habitants, donant-nos un índex de creixement d'un 342. Molt superior al mitjà de la Conca -d'un 254,1-. Vegeu els nostres treballs, *La població, la societat...*, *Op. Cit.*, pàgs. 54-55, i *Una aproximació a la població de Montblanc...*, *Op. Cit.*, pàgs. 44-47. J. IGLÉSIES, *El Cens del Comte Floridablanca. 1787. (Part Catalunya)*. Fund. Salvador Vives i Casajuana, I, Barcelona 1969, pàg. 543. P. VILAR, *Catalunya dins...*, *Op. Cit.*, III, pàg. 158.

cessària una extensió dels conreus, que ben segur portarien a una intensificació i transformació dels cultius (20).

A l'igual que la sembradura, la vinya es divideix també en tres qualitats. La principal és la tercera amb un 17,8%, seguint de lluny la segona amb un 3,6%, i finalment la primera, que compta tan sols amb 5 jornals, que representen el 1% (21).

Hem d'anotar que aquest Cadastre -a diferència d'altres- no ens fa cap menció del malloll o vinya jove, és a dir, encara no productiva (22). Suposem que l'inclou dins la vinya, perquè creiem que devia ser existent, i que el seu percentatge aniria augmentant al llarg del segle amb la implantació de nous ceps.

El tercer conreu són les oliveres, que s'estenen per 27,1 jornals, i que representen el 5,4% del terme. La primera qualitat és inexistent, i la segona és molt reduïda, només ocupa 1,6 jornals, o sia, el 0,32%; quasi tots els olivacis del terme són de tercera qualitat, signifiquen el 5,1% i equivalen a 25,5 jornals. A l'igual que en la resta de la Conca, les oliveres estarien als voltants de les parcel·les, és a dir, contornejarien les parades (23). Aquesta, potser, podria ésser una de les explicacions del baix percentatge d'aquest conreu; a més, com després veurem, les extensions que se li dediquen, són molt reduïdes.

A la garriga pertany el 34,1% del terme, exactament 168, 75 jornals. Abraça més d'una tercera part del sòl de Vilaverd. Està situada segurament a les zones muntanyoses, i menys aptes per al conreu. Hem de dir també -com veurem més endavant-, que part d'ella es dona en propietats bastant extenses, essent alguns dels seus propietaris els grans terratinents, o bé forasters, els quals, per tant, no tenien cura, o millor, necessitat del conreu d'aquestes terres. Ara bé, degut al seu menor mò-

20.- P. VILAR. *Catalunya dins... Op. Cit.*, III, Pàgs. 181-245 i 255-333. Id., *La Catalunya industrial: reflexions sobre una arrencada i un destí* a «Recerques» n.º 3, Barcelona 1974, pàg. 14. Sobre el cultiu de les terres marginals -extensió dels conreus-, vegeu G. ANES, *Las crisis agrarias en la España Moderna*. Ed. Taurus, Madrid 1974, pàgs. 186-191.

21.- La vinya de primera qualitat és de classe 11, i la segona i la tercera són de la 16. En total el vinyar suma 111,5 jornals. La tercera en té 88, 375, i la segona 18,125.

22.- Es considera malloll fins als tres o quatre anys de la seva plantació. Vegeu P. VILAR, *Catalunya dins... Op. Cit.*, III, pàg. 589.

23.- J. IGLÉSIES, *Situació i estadística dels espais cultivats a la Conca de Barberà en la primera meitat del segle XX* a «Cuadernos de Historia Económica de Cataluña», VIII, Barcelona 1972, pàg. 156. O bé estarien disperses entre les parades, distribuïdes a l'atzar. P. VILAR, *Catalunya dins... Op. Cit.*, III, pàg. 327.

dul impositiu al Cadastre ⁽²⁴⁾, també hi cap la possibilitat del frau a les autoritats per part d'aquests terratinents.

L'erm és mínim, només 10 jornals, és a dir, el 2%, i es dona en petites parcel·les.

En resum, l'agro vilavertà en 1739 ens ofereix un fraccionament entre la sembradura -se li dedica més d'una tercera part del seu territori-, la garriga -una altra tercera part- i els restants conreus, junt amb l'erm -que ocupen l'últim terç-; d'aquests, la vinya -potser amb el mallol-hi té el seu pes important -un 22,5%-, hi ha molt poques extensions d'oliveres, i encara menys d'erm.

Finalment, hem d'assenyalar, que creiem que el Cadastre es deixa alguns conreus, o segurament els inclou en d'altres, ja que hi trobem a faltar alguns productes com els de l'horta, fesols, avellaners, etc. Retrocedint uns segles enrera, a l'any 1407, els principals productes -a l'igual que en la dada que ens ocupa- eren el blat i el vi, i seguien en importància l'oli, altres cereals i els fesols. Entre les «menuderies» és a dir, productes que es cultivaven en petita quantitat, s'hi comptaven els següents: cànen, lli, cols, safrà, alls, cebes, llentilles, cigrons, guixes, carxofes, porros, escalunyes i nadius» ⁽²⁵⁾.

En l'actualitat, encara que els límits del terme han canviat ⁽²⁶⁾ en comparació amb el segle XVIII, les terres incultes han augmentat considerablement, a costa de la sembradura i de la vinya, mantenint-se, però, relativament, les oliveres i els avellaners.

24.- És de classe 29, per tant, el seu pagament és baix, sols cotitza 4d. per jornal. A l'igual que l'erm que és de classe 30 i únicament aporta 2d. per jornal.

25.- F. CORTIELLA. *Op. Cit.* pàg. 84.

26.- En el transcurs del segle XX s'han agregat els «deserts de la Bardina i Les Garrigues». J. IGLÉSIES, *Situació i estadística...*, *Op. Cit.*, pàg. 159.

Quadre general dels conreus de Vilaverd al 1739				
CONREU	Qualitat	Classe	JORNALS	%
SEMBRADURA	1	4	24,499	4,95
	2	8	97,207	19,6
	3	8	55,124	11,15
	TOTAL		176,831	35,78
VINYA	1	11	5	1,01
	2	16	18,125	3,66
	3	16	88,375	17,88
	TOTAL		111,5	22,56
OLIVERES	2	19	1,625	0,32
	3	19	25,5	5,15
	TOTAL		27,125	5,48
GARRIGA	—	29	168,75	34,14
ERM	—	30	10	2,02
TOTAL			494,206	100

VALOR CADASTRAL DEL TERME

Les normes Generals de Patiño del 15 d'octubre de 1716 preveïen que les terres cotitzarien al fisc segons la seva altitud, fertilitat, situació, cultius,... Per al pagament es dividien en 32 classes i 3 qualitats. Vila-verd tributa a partir de la classe 4.

La sembradura té la més alta cotització, ho fa amb un 81% del que aporten el conjunt de les terres. La segona qualitat que és a la vegada la més extensa, participa amb un 41,1%; segueix la tercera, que ho fa amb un 23,3 %; i finalment la primera, amb un 16,4% (27).

El segon conreu, quant a contribució és la vinya, però degut a un menor mòdul impositiu, segueix molt de lluny la sembradura. Només

27.- És a dir: 1749 r. 18d., 992r. 10d., i 698 r. 6d. O sia, en total el sembrat cotitza 344Or. 5d., a raó de 28r. 12d. per jornal en la primera qualitat, i de 18r. en la segona i la tercera.

representa un 15,8%, ho aporta quasi bé en la seva totalitat la tercera qualitat, que ho fa amb un 12%. La segona només cotitza un 2,4%, i la primera únicament un 1,4% (28).

Les oliveres, amb una taxació encara més baixa, paguen un 2,5% del conjunt agrícola; que es reparteix en un 2,4%, per a la tercera qualitat, i en un 0,15% per a la segona (29).

Tal com ja hem dit, el gravamen per la garriga i l'erm, és insignificant, i encara que la seva extensió superi una tercera part del terme, la col·laboració no arriba al 0,7% del conjunt de les terres (30).

Quadre General de la Contribució Agrícola, 1739					
Conreu	Qualitat	Classe	Rals	Diners	%
SEMBRADURA	1	4	698	6	16,42
	2	8	1749	18	41,17
	3	8	992	10	23,34
	TOTAL		3440	5	80,94
VINYA	1	11	60	—	1,41
	2	16	104	5	2,45
	3	16	508	4	11,95
	TOTAL		672	9	15,82
OLIVERES	2	19	6	12	0,15
	3	19	102	—	2,4
	TOTAL		108	12	2,55
GARRIGA	—	29	28	3	0,66
ERM	—	30	—	19	0,01
TOTAL	—	—	4250	—	100

28.- El total de la vinya és de 672r. 9d. que es distribueix entre 508r. 4d. per la tercera, 104r. 5d. per la segona, i 60r. per la primera. Es computa a partir de 12r. per jornal en la primera, i de 5r. 18d. en les altres dues.

29.- Equival a 102r. i 6r. 12d., que sumen 108r. 12d. És a raó de 4r. per jornal en cada qualitat.

30.- La garriga aporta 28 r. 3d., i l'erm únicament 19d. Un jornal de garriga paga 4d., i un d'erm 2d.

El total de la participació de Vilaverd al Cadastre de 1739 en quant a la globalitat dels conceptes, és a dir: terres, cases, molins, forns, prèstecs hipotecaris, ramaderia, impost sobre el personal,... ascendeix a 9617 r. 11 d. ⁽³¹⁾, dels quals les terres representen un 44,3%, i la resta puja a un 55,6% del recabdat -essent molt important l'impost personal, que participa amb un 46,7% ⁽³²⁾-.

Així, podem concloure que Vilaverd era una població eminentment agrícola, amb escassa activitat industrial -els molins tan sols signifiquen un 1,01%, i els pous de gel i fàbriques un 0,67%-, ja que la meitat de la contribució al fisc ho fa en concepte de terres.

Inicialment, el Cadastre fou molt pesat. Recordem que Catalunya havia perdut la Guerra de Successió, els impostos eren feixucs per al Principat i s'aixecaren nombroses queixes ⁽³³⁾, entre elles tenim la del frare Martí Soler, que diu sobre Vilaverd en 1729 «Siendo asi que la gente estaba tan cansada de los catastros y de las contribuciones del Rey que todos los años pagaban más de mil libras de catastro (...)» ⁽³⁴⁾.

- 31.- Segons els comptes del document. Nosaltres els hem fet, i ens ha sortit una diferència de 4r. 11d. És a dir, la suma global nostra és de 9613r. En canvi, en les terres encara és major, el Cadastre les taxa en 4262r., i a nosaltres ens dóna 4250r.
- 32.- L'impost personal s'exigia a l'estat pla. N'eren exempts els privilegiats i els religiosos. Tampoc afectava a les vídues, menors de 14 anys i majors de 60. A partir de les Normes Generals de Patiño de 1716, als camperols els eren atribuïts 100 dies hàbils de treball, i als «individus d'art mecànica» 180 dies, i els era aplicat un vuit i un terç per cent. Sartine amb la seva Reforma, i per evitar confusions, taxarà als «caps de família o mestres de qualsevol art o raó de 45 rals d'ardits l'any, els jornalers o fills de plebeus majors de 15 anys, a 25». J. MERCADER, *L'establiment del Reial Cadastre...*, *Op. Cit.*, pàgs. 299-300. Id., *Felip V i Catalunya*, pàg. 183. Vegeu també A. MATILLA TASCÓN, *La única contribución...*, *Op. Cit.*, pàg. 37. En conjunt, aquest 46,7% de l'impost personal equival a 4495r. La resta es distribueix de la següent manera: les cases cotitzen 393r. -el 4,08%-, la ramaderia 128r. -el 1,3%-, les activitats industrials 163r. -el 1,7%-, els censals 98r. -el 1,01%-, i els emoluments del Comú 78r. -el 0,8%-. Vegeu, *La població, la societat...*, *Op. Cit.*, pàgs. 51-67.
- 33.- J. MERCADER I RIBA. *Una visión pesimista de la economía catalana después de la Guerra de Sucesión* a «Estudios de Historia Moderna», V. Barcelona 1955, pàgs. 411-419.
- 34.- M. SOLER. *Pequeña Reseña de la Antigua Viridis, o sea Vilaverí*. Any 1729, pàg. 24. No hem pogut trobar l'original, però conservem una còpia. És una obra molt curiosa. En la introducció compara Vilaverd amb un segon paradís i amb Nazaret. Confon reis i s'inventa noms. El motiu per escriure-la fou el següent -fixem-nos amb la cronologia-: «En ocasión que los de dicha Villa ofecieron y consagraron un Retablo nuevo a su prodijiosa milagrera y Patrona de Montgoy en los años de la creación del mundo: 6928 .de la Natividad de Cristo: 1729. Desde que empezó la Iglesia Católica y Apostólica Romana: 1696, de la edificación de Roma: 2481, de la fundación de Barcelona: 3407, de la fundación de Tarragona: 3806, de la edificación del Castillo de Vilavert: 929. De la edificación de Vilavert: 681 (...)», pàg. 1. Hem conservat l'ortografia de la còpia que data de l'any 1950.

La situació millorarà al llarg del segle, ja que aquestes taxes quedaran més o menys estancades, mentre que amb la represa econòmica, les ganàncies seran superiors; llavors l'impost ja serà molt més suportable.

LA PROPIETAT AGRÀRIA

El minifundi és el tipus característic de la propietat. En els tres conreus -sembradura, vinya i oliveres-, i també en menor quantia en les terres incultes -garriga i erm-, es repeteix una constant: una gran concentració d'heretats fins al mig jornal -que signifiquen el 61,8% del conjunt-, seguint unes etapes tangencialment descendents, però amb uns augments en els intervals 0,75-1, 1,25 -1,5 i 1,75- 2. Les finques de major extensió les trobem en la garriga, la sembra i l'erm. Finalment, tenim la vinya i les oliveres que no superen els 3,5 i 1,75 jornals respectivament ⁽³⁵⁾.

Les propietats conreades, són minses. La sembradura té una mitja de 0,66 jornals. S'estén per 266 parcel·les -de les quals 31 estan en mans de forasters ⁽³⁶⁾-. La segona qualitat és la de major superfície, i és també la que compta amb un més gran nombre d'heretats ⁽³⁷⁾. Les concentracions més notables s'escauen entre 1 i 0,125 jornals. Les hisendes més extenses són sis, totes sobrepassen els 3 jornals: quatre són de segona qualitat ⁽³⁸⁾, i dues de tercera ⁽³⁹⁾.

La vinya es reparteix en 150 propietaris, amb una mitjana 0,74 jornals. Quasi bé tota és dels vilavertans; els forasters únicament en tenen sis ⁽⁴⁰⁾. La tercera qualitat és la de major nombre de finques -en total 126-; contrasta amb la primera, a la que tan sols se n'adjudiquen tres. Les més extenses, en general, són també de tercera. La major és de 3,5 jornals; totes les altres no superen els 3; amb concentracions en els intervals inferiors a 0,5 i en 0,75 -1- especialment en la tercera qualitat. Les propietats més petites són de 0,125 jornals ⁽⁴¹⁾.

35.- Vegeu quadre n.º 1.

36.- Els montblanquins en tenen 16, els de La Riba 11, i el de La Plana i la de Reus 2 cadascú. Vegeu quadre n.º 14.

37.- En conjunt són 129. Es reparteixen entre 111 pels vilavertans, i 18 pels forasters. Vegeu quadre n.º 3.

38.- Dues de 4, i dues de 3 jornals, totes en mans de forasters -les tres primeres són de montblanquins, i l'altra és d'un de La Riba-. Vegeu quadre n.º 3.

39.- Una de 7 jornals, i la restant de 3 -el posseïdor d'aquesta última és també de La Riba-. Vegeu quadre n.º 4.

40.- Quatre són de tercera, una de primera, i l'altra de segona. Vegeu quadres n.º 5, 6 i 7.

41.- Vegeu quadres n.º 5, 6 i 7.

Quant a les oliveres, hi manca la primera qualitat, essent la segona molt poca -1,625 jornals, repartits entre 5 heretats-. En aquesta no hi trobem cap propietari forani; però en canvi sí en la tercera: tres forasters que posseeixen 1,25 jornals. En conjunt els olivacis es divideixen en 55 parcel·les, amb una mitja de 0,49 jornals. Les propietats s'estenen entre 1,75 i 0,125 jornals, amb un net predomini de les inferiors al mig jornal ⁽⁴²⁾.

La garriga és molt notòria: 168,75 jornals, distribuïts en 72 finques, amb una mitja de 2,34 jornals. Es compona d'extensions quelcom grans ⁽⁴³⁾, però les màximes agrupacions recauen en d'altres que no sobrepassen el jornal, especialment en les superfícies menors als 0,5. Els forasters en tenen 14, que sumen 46,25 jornals, amb una mitjana superior a la del conjunt, és a dir: 3,30 jornals ⁽⁴⁴⁾.

L'erm únicament disposa de 10 jornals -dels quals 0,5 són d'un foraster- amb una mitja de 0,83 jornals. Solament dues propietats passen d'un jornal ⁽⁴⁵⁾.

En conjunt, el terme de Vilaverd es fracciona en 555 finques, obtenint una mitjana de 0,89 jornals per heretat. La sembradura és el conreu amb més parcel·les, essent també el més extens. En general, les qualitats inferiors tenen un major nombre de finques, llevat de la sembra, en que és majoritària la segona. En tots els casos la primera qualitat és la més reduïda -és a dir, en la sembra i en la vinya, ja que d'oliveres de primera no n'hi ha⁽⁴⁶⁾.

Les mitges de les propietats no excedeixen el jornal en tots els conreus i en l'erm, exceptuant la vinya de primera amb una mitja de 1,66 -tres finques que sumen 5 jornals-. En la garriga arriba a 2,34 jornals, ja que varies hisendes tenen força extensió.

PROPIETARIS. ESTRUCTURA SOCIAL I ECONÒMICA AGRÀRIA

L'eix vertebral del poblament vilavertà el constitueixen els pagesos, són més de la meitat, que frueixen del 59,02% de les terres. En conjunt representen un grup social d'una bona posició econòmica -col·laboren

42.- Vegeu quadres n.º 8 i 9.

43.- Una de 38, una de 27, una altra de 10,... Sols la de 27 jornals és d'un foraster: d'un montblanqui. Vegeu quadre n.º 10.

44.- Vegeu quadre n.º 10.

45.- Una de 3, i una de 2 jornals. Vegeu quadre n.º 11.

46.- Vegeu quadre n.º 12.

amb el 69,67%- ara bé, també n'hi ha amb propietats bastant minses; això sí, tots són propietaris ⁽⁴⁷⁾.

Els jornalers completen l'apartat agrari; únicament dos d'ells no gaudeixen d'heretats. La majoria cotitzen amb quantitats modestes, conreant petites parcel·les -pròpies o arrendades ⁽⁴⁸⁾-. Les seves possessions equivalen al 3,05% del terme i la contribució al 1,62%.

Els grans hisendats són els quatre ciutadans honrats -dos d'ells de Montblanc-. Solament els dos de Vilaverd tenen el 20,73% de les terres i aporten un 18,25% -en moltes de les seves finques hi creix la garriga ⁽⁴⁹⁾-. El Comú de la Vila també és important, compta amb 38 jornals, tots de garriga, però, degut a la baixa taxació fiscal, la seva aportació només representa un 0,18% ⁽⁵⁰⁾.

El nivell d'ingressos dels artesans és inferior al dels camperols, superant lleugerament al dels jornalers. Dos d'ells no tenen propietats -un teixidor i un mestre de cases-. Entre tots aporten el 3,65%, tenint el 3,76% de les terres. Per grups destaquen els teixidors i els mestres de cases ⁽⁵¹⁾.

Entre la resta dels components de la societat de Vilaverd hi trobem: cinc vídues ⁽⁵²⁾ amb diverses hisendes, que representen el 3,15%; contribuint quasi amb un 5%; un ermità i el rector, ambdós amb poques terres, amb una aportació escassa, ja que no arriben al 2% ⁽⁵³⁾. Finalment, cal destacar un altre mossèn, i els sis mossos, tots sense cap parcel·la agrícola al terme ⁽⁵⁴⁾.

47.- Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I.

48.- El Cadastre no ens diu si era el propietari efectiu o l'emfiteuta, però suposem que seria aquest últim. Vegeu P. VILAR, *Catalunya dins...*, Op. Cit. III pàg. 649 i E. GIRALT, *Tècniques, rendiments i mutacions en una finca penedesenca del segle XVIII* a «Institut d'Estudis Penedesencs. Constitució». 1977, pàg. 27.

49.- Són el Sr. Francesc Batlla amb 50,25 jornals, amb un pagament de 387r. 6d., i el Sr. Magi Batlla amb 33,5 jornals i una cotització de 258r. 7d. Aquest últim era regidor. Vegeu nota 3, quadre n.º 13 i Apèndix n.º I i II.

50.- La garriga és gravada amb 4 d. per jornal. Per tant, el Comú, paga per aquests 38 jornals, 6r. 8d., Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I

51.- Vegeu quadre n.º 13. Els dos sense terres són el mestre de cases Ramon Folch y el teixidor Pere Roig. En conjunt els menestrals gaudeixen de 15,23 jornals, cotitzant 128r. 5d. Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I.

52.- A dues d'elles no se'ls menciona el seu estat civil, però suposem que serien vídues. Aquest són: Sra. Maria Musté i Cartania i la Sra. Maria Paula Monserrat. Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I.

53.- Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I.

54.- El mossèn és el Reverend Macià Ballesté. Els dos eclesiàstics segurament viurien a la Riba, car Vilaverd era sufragària seva. Frueixen de poca propietat -almenys en el terme de Vilaverd-, cosa estranya en la societat del segle XVIII, ja que eren grans terra-

Resumint, els grans potentats agrícoles són els ciutadans honrats, seguint com a grup social els pagesos, els artesans, les classes passives, i en últim lloc els jornalers, junt també amb alguns artesans -especialment els dedicats al calçat ⁽⁵⁵⁾-.

TERRATINENTS FORASTERS

Les terres del terme de Vilaverd en possessió dels forasters sumen 90,125 jornals -el 18,23% del conjunt-. Destaquen especialment en la sembradura on se'ls computa un 7,13% -amb un predomini dels terratinents montblanquins ⁽⁵⁶⁾-, i en la garriga, amb 46,25 jornals -on igualment els de la Vila Ducal tenen un gran pes ⁽⁵⁷⁾-. En els altres conreus i en l'erm la seva significació és poc notòria ⁽⁵⁸⁾.

En conjunt gaudeixen de 55 propietats, és a dir, el 10,01% de les hisendes. Els més nombrosos són també els montblanquins, amb 27 heretats, seguint els de La Riba amb 23, i finalment la propietària de Reus i el de La Plana amb 3 i 2 respectivament ⁽⁵⁹⁾.

El total de la seva contribució a l'impost borbònic pel concepte agrícola és d'un 17,44%. La major part es carrega a la sembradura, ja que equival a un 16,07%; tots els restants conreus i les terres incultes, sols cotitzen amb un 1,37% ⁽⁶⁰⁾. Els de Montblanc són lògicament els d'una aportació més elevada: el 11,26% ⁽⁶¹⁾.

Els principals terratinents foranis són els dos ciutadans honrats -ambdós de Montblanc- que superen els 28 jornals; un d'ells, amb la màxima contribució al Cadastre per la part rústica, ja que ascendeix a 387 r. 9 d. ⁽⁶²⁾. Entre els altres, però ja cap passa de 6 jornals, i en una

tinents. Per tant, les seves heretats estarien enclavades a La Riba. Dos dels mossos estan al servei dels principals contribuents, un altre és alhora pastor: Esteve Cartanya. Vegeu quadre n.º 13 i Apèndix n.º I.

55.- Vegeu quadre n.º 13 i especialment l'Apèndix n.º I.

56.- Aquests últims tenen 23 jornals -el 4,65%-. Vegeu quadre n.º 14 i Apèndix n.º II.

57.- Disposen de 37,5 jornals -el 7,58%-. Vegeu quadre n.º 14.

58.- Als foranis se'ls atribueixen 6,875 jornals de vinya -el 1,4%-, d'oliveres 1,25 jornals -el 0,25%-, i d'erm sols mig jornal -el 0,1%-. Vegeu quadre n.º 14.

59.- Vegeu quadre n.º 14

60.- Col·laboren amb 74lr. 14d., tots en concepte de terres. Aquesta quantitat es reparteix entre: 683r. 2d. per la sembra, 45r. 19d. per la vinya -el 1,07%-, 5r. per les oliveres -el 0,11%-, 7r. 17d. per la garriga -el 0,18%-, i 1d. per l'erm.

61.- O sia, 479r. 7d. Els de La Riba ho fan amb 194r. 12d. -el 4,57%- el de La Plana amb 46r. 12d. -el 1,09%-, i la de Reus amb 21r. 7d. -el 0,5%-.

62.- Aquest és el Sr. Salvador Batlla, que té 28,75 jornals. L'altre ciutadà és el Sr. Jos Ribas amb 30 jornals que paguen 58r. 12d. Vegeu Apèndix n.º II.

escala descendent, s'hi localitza tota la resta, amb un net predomini dels hisendats que no sobrepassen el jornal i mig ⁽⁶³⁾.

CONCLUSIONS

El Cadastre és una de les documentacions més valuoses que tenim per al coneixament de les poblacions del Principat en el transcurs del segle XVIII; però, potser, s'hauria de refrendar amb altres dades, ja que es tracta d'un document fiscal. Malgrat tot, a partir d'ell hem pogut conèixer l'agricultura, la distribució de la propietat, la demografia, la societat, i la riquesa d'un poble de la Conca de Barberà en un moment determinat: en 1739 ⁽⁶⁴⁾.

A mode de cloenda podem dir que l'economia de Vilaverd en el segon quart del segle XVIII, girava essencialment en torn de l'agricultura, amb una parcel·lació fragmentària, on el minifundi era l'explotació dominant -la mitja general no superava el jornal-. Una tercera part del terme quedava per conrear- la garriga en els espais muntanyosos-; amb un fort predomini de la sembradura i en menor quantia de la vinya, en les zones treballades, on les oliveres segurament farien d'arbres d'antara de les parcel·les.

Es tracta d'una localitat en què no existeix el monocultiu, i on el blat seria suficient per a la seva subsistència o també destinat a l'exportació.

Ens trobem davant d'una societat essencialment rural, més o menys acomodada, amb les estratificacions socials típiques de l'Antic Règim. Els grans hisendats del terme són molts pocs -vuit d'ells posseeixen quasi la meitat de les terres-, seguint una extensa classe mitja, composta essencialment per pagesos, on les finques més àmplies tenen 10 jornals, essent notables els propietaris que no sobrepassen els 5; en comptem seixanta-tres, vint-i-un dels quals en tenen menys d'un. Aquests en la seva majoria són jornalers i artesans, formant la base de la piràmide ⁽⁶⁵⁾.

Quasi tots són propietaris de terres: dels 96 veïns o caps de família que comptabilitza el Cadastre, només onze resten sense terres: dos jornalers, dos artesans, un eclesiàstic i sis mossos; a més, aquests últims estan en l'estrat inferior de la societat, ja que cotitzen exclusivament per

63.- En total són disset propietaris, dels quals nou d'ells no superen els 1,5 jornals. Vegeu Apèndix n.º II.

64.- La part no agrícola, tal com ja hem dit, es pot trobar en el nostre treball, *La població, la societat...*, *Op. Cit.* a «Aplec de Treballs» n.º 2, pàgs. 51-67.

65.- Vegeu Apèndix n.º 1.

«l'impost personal», és a dir, no frueixen de cap propietat (terres, cases, animals,...) (66).

Els forasters també hi tenen el seu pes. Se'ls atribueix el 18,2% de les terres; a excepció dels dos ciutadans honrats de Montblanc que superen els 28 jornals, els altres no en tenen més de 6,- trobant-se nou d'ells per sota dels 2, i d'aquests únicament tres superen el jornal- (67).

A finals de segle aquesta estructura ja haurà canviat. En 1787, la societat ja serà més complexa i evolucionada, amb un fort increment dels artesans i jornalers, la població (68) doblarà i serà, per tant, necessària la intensificació i transformació dels cultius, per poder donar els suficients aliments. Els pagesos -o la classe mitja- haurà marcat el factor d'estabilitat, confirmant-se així les conclusions a què arribà Pierre Vilar sobre el món agrari en la Catalunya del segle XVIII (69).

66.- L'eclésiàstic és foraster, i tindria les propietats en una altra població -ben segur a La Riba-. Vegeu nota 54 i Apèndix n.º I.

67.- Vegeu Apèndix n.º II

68.- El nombre d'habitants serà de 793. Vegeu nota 19 i també J. IGLÉSIES, *El Cens del Comte Floridablanca...*, *Op. Cit.*, I, pàg. 543.

69.- Vegeu la tesi de P. VILAR. *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, especialment el volum III.º: *Les transformacions agràries del segle XVIII català*, i també el volum IV:

QUADRE N.º 1

DISTRIBUCIÓ DE LA PROPIETAT - NOMBRE DE PARCEL·LES							
Tamany	Sembra	Vinya	Oliveres	Garriga	Erm	TOTAL	%
- 0,25	95	41	25	10	4	175	31,5
0,25 - 0,5	75	51	19	19	4	168	30,2
0,5 - 0,75	26	7	2	3	—	38	6,8
0,75 - 1	39	29	6	15	2	91	16,3
1 - 1,25	7	—	1	—	—	8	1,4
1,25 - 1,5	7	11	1	7	—	26	4,6
1,5 - 1,75	2	1	1	—	—	4	0,7
1,75 - 2	6	4	—	3	1	14	2,5
2 - 2,25	1	—	—	—	—	1	0,1
2,25 - 2,5	1	3	—	2	—	6	1
2,5 - 2,75	1	1	—	—	—	2	0,3
2,75 - 3	3	1	—	3	1	8	1,4
3 - 3,25	—	—	—	—	—	—	—
3,25 - 3,5	—	1	—	—	—	1	0,1
3,5 - 3,75	—	—	—	—	—	—	—
3,75 - 4	2	—	—	2	—	4	0,7
5	—	—	—	4	—	4	0,7
6	—	—	—	1	—	1	0,1
7	1	—	—	—	—	1	0,1
10	—	—	—	1	—	1	0,1
27	—	—	—	1	—	1	0,1
38	—	—	—	1	—	1	0,1
SUMA	266	150	55	72	12	555	100

QUADRE N.º 2

SEMBRADURA - 1.ª QUALITAT - CLASSE 4						
	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
MIDES	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
1,75	1	1,75	—	—	1	1,75
1,25	—	—	1	1,25	1	1,25
1,	8	8	2	2	10	10
0,75	2	1,5	—	—	2	1,5
0,5	8	4	1	0,5	9	4,5
0,375	1	0,375	1	0,375	2	0,75
0,25	13	3,25	2	0,5	15	3,75
0,165	1	0,166	—	—	1	0,166
0,125	5	0,625	—	—	5	0,625
0,104	1	0,104	—	—	1	0,104
0,062	1	0,062	—	—	1	0,062
0,041	1	0,041	—	—	1	0,041
TOTAL	42	19,875	7	4,625	49	24,5
MITJA	0,47		0,66		0,49	

QUADRE N.º 3

SEMBRADURA - 2.ª QUALITAT - CLASSE 8						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
4	—	—	2	8	2	8
3	—	—	2	6	2	6
2,75	1	2,75	—	—	1	2,75
2,5	1	2,5	—	—	1	2,5
2,25	1	2,25	—	—	1	2,25
2	6	12	—	—	6	12
1,75	1	1,75	—	—	1	1,75
1,5	4	6	—	—	4	6
1,25	2	2,5	3	3,75	5	6,25
1	12	12	5	5	17	17
0,75	10	7,5	1	0,75	11	8,25
0,708	1	0,70	—	—	1	0,708
0,625	4	2,5	—	—	4	2,5
0,5	19	9,5	3	1,5	22	11
0,375	9	3,375	—	—	9	3,375
0,25	17	4,25	1	0,25	18	4,5
0,187	1	0,187	—	—	1	0,187
0,166	3	0,5	—	—	3	0,5
0,125	8	1	1	0,125	9	1,125
0,083	2	0,366	—	—	2	0,366
0,062	2	0,125	—	—	2	0,125
0,041	6	0,25	—	—	6	0,25
0,020	1	0,02	—	—	1	0,02
TOTAL	111	71,832	18	25,375	129	97,207
MITJA	0,64		1,4		0,75	

QUADRE N.º 4

SEMBRADURA - 3.ª QUALITAT - CLASSE 8						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
7	1	7	—	—	1	7
3	—	—	1	3	1	3
1,5	3	4,5	—	—	3	4,5
1,25	1	1,25	—	—	1	1,25
1	12	12	—	—	12	12
0,75	7	5,25	—	—	7	5,25
0,625	1	0,625	—	—	1	0,625
0,5	23	11,5	4	2	27	13,5
0,375	5	1,875	—	—	5	1,875
0,333	1	0,333	—	—	1	0,333
0,25	18	4,5	1	0,25	19	4,75
0,125	6	0,75	—	—	6	0,750
0,083	2	0,166	—	—	2	0,166
0,062	2	0,125	—	—	2	0,125
TOTAL	82	49,874	6	5,25	88	55,124
MITJA	0,6		0,87		0,62	

QUADRE N.º 5

VINYA - 1.ª QUALITAT - CLASSE 11						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
3	1	3	—	—	1	3
1	1	1	1	1	2	2
TOTAL	2	4	1	1	3	5
MITJA	2		1		1,66	

QUADRE N.º 6

SEMBRADURA - 2.ª QUALITAT - CLASSE 16						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
2,5	—	—	1	2,5	1	2,5
2	2	4	—	—	2	4
1,5	1	1,5	—	—	1	1,5
1	6	6	—	—	6	6
0,5	6	3	—	—	6	3
0,25	4	1	—	—	4	1
0,125	1	0,125	—	—	1	0,125
TOTAL	20	15,625	1	2,5	21	18,125
MITJA	0,78		2,5		0,86	

QUADRE N.º 7

VINYA - 3.ª QUALITAT - CLASSE 16						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
3,5	1	3,5	—	—	1	3,5
2,75	1	2,75	—	—	1	2,75
2,5	2	5	—	—	2	5
2	2	4	—	—	2	4
1,75	1	1,75	—	—	1	1,75
1,5	9	13,5	1	1,5	10	15
1	20	20	1	1	21	21
0,75	6	4,5	—	—	6	4,5
0,625	1	0,625	—	—	1	0,625
0,5	37	18,5	1	0,5	38	19
0,375	6	2,25	1	0,375	7	2,625
0,25	33	8,25	—	—	33	8,25
0,125	3	0,375	—	—	3	0,375
TOTAL	122	85	4	3,375	126	88,375
MITJA	0,69		0,84		0,7	

QUADRE N.º 8

OLIVERES - 2.ª QUALITAT - CLASSE 19						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
0,5	2	1	—	—	2	1
0,25	2	0,5	—	—	2	0,5
0,125	1	0,125	—	—	1	0,125
TOTAL	5	1,625	—	—	5	1,625
MITJA	0,32		— —		0,32	

QUADRE N.º 9

OLIVERES - 3.ª QUALITAT - CLASSE 19						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
1,75	1	1,75	—	—	1	1,75
1,5	1	1,5	—	—	1	1,5
1,25	1	1,25	—	—	1	1,25
1	6	6	—	—	6	6
0,75	2	1,5	—	—	2	1,5
0,5	15	7,5	2	1	17	8,5
0,25	17	4,25	1	0,25	18	4,5
0,125	4	0,5	—	—	4	0,5
TOTAL	47	24,25	3	1,25	50	25,5
MITJA	0,51		0,41		0,51	

QUADRE N.º 10

GARRIGA - CLASSE 29						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
38	1	38	—	—	1	38
27	—	—	1	27	1	27
10	1	10	—	—	1	10
6	1	6	—	—	1	6
5	4	20	—	—	4	20
4	1	4	1	4	2	8
3	1	3	2	6	3	9
2,5	1	2,5	1	2,5	2	5
2	2	4	1	2	3	6
1,5	7	10,5	—	—	7	10,5
1	12	12	3	3	15	15
0,75	3	2,25	—	—	3	2,25
0,5	17	8,5	2	1	19	9,5
0,25	7	1,75	3	0,75	10	2,5
TOTAL	58	122,5	14	46,25	72	168,75
MITJA	2,11		3,3		2,34	

QUADRE N.º 11

ERM - CLASSE 30						
MIDES	VILAVERD		FORASTERS		TOTAL	
	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals	Núm. parcel·les	Jornals
3	1	3	—	—	1	3
2	1	2	—	—	1	2
1	2	2	—	—	2	2
0,25	3	1,5	1	0,5	4	2
	4	1	—	—	4	1
TOTAL	11	9,5	1	0,5	12	10
MITJA	0,86		0,5		0,83	

QUADRE N.º 12

DISTRIBUCIÓ GENERAL DE LA PROPIETAT PER CONREUS														
CONREUS		VILAVERD				FORASTERS				TOTAL				
	Qualitat	Classe	Núm. parcel·les	Jornals	Mitja	% prop.	Núm. parcel·les	Jornals	Mitja	% prop.	Núm. parcel·les	Jornals	Mitja	% prop.
SEMBRADURA	1	4	42	19,874	0,47	7,56	7	4,625	0,66	1,26	49	24,5	0,49	8,82
	2	8	111	71,832	0,64	20	18	25,375	1,4	3,24	129	97,207	0,75	23,24
	3	8	82	49,874	0,60	14,77	6	5,25	0,87	1,08	88	55,125	0,62	15,85
	TOTAL			235	141,581	0,60	42,34	31	35,25	1,14	5,58	266	176,831	0,66
VINYA	1	11	2	4	2	0,36	1	1	1	0,18	3	5	1,66	0,54
	2	16	20	15,625	0,78	3,6	1	2,5	2,5	0,18	21	18,125	0,86	3,78
	3	16	122	85	0,69	21,98	4	3,375	0,84	0,72	126	88,375	0,7	22,7
	TOTAL			144	104,625	0,73	25,94	6	6,875	1,15	1,08	150	111,5	0,74
OLIVERES	2	19	5	1,625	0,32	0,9	—	—	—	—	5	1,625	0,32	0,9
	3	19	47	24,25	0,51	8,46	3	1,25	0,41	0,54	50	25,5	0,51	9
	TOTAL			52	25,875	0,5	9,36	3	1,25	0,41	0,54	55	27,125	0,49
GARRIGA		29	58	122,5	2,11	10,45	14	46,25	3,3	2,52	72	168,75	2,34	12,97
ERM		30	11	9,5	0,86	1,98	1	0,5	0,5	0,18	12	10	0,83	2,16
TOTALS			500	404,081	0,81	90,09	55	90,125	1,64	9,90	555	494,206	0,89	100

QUADRE N.º 13

304

QUADRE PROFESSIONAL DE VILAVERD						
OFICI	N.º	Núm. propietaris	JORNALS	%	CONTRIBUCIÓ	%
PAGESOS	55	—	238,520	59	2444 r. 8 d.	69,6
JORNALERS	13	2	12,333	3	57 r. 1 d.	1,6
ARTESANS						
TEIXIDORS	5	1	6,041	1,49	31 r. 20 d.	0,9
MOLINERS	1	—	1,625	0,4	17 r. —	0,4
MESTRES DE CASES	2	1	6	1,4	70 r. 10 d.	2
BOTERS	1	—	0,25	0,06	1 r. 6 d.	0,03
ESPADENYERS	1	—	0,5	0,1	2 r. 1 d.	0,08
FERRERS	1	—	0,81	0,2	4 r. 20 d.	0,10
TOTAL	11	2	15,23	3,7	128 r. 5 d.	3,6
CLASSES PASSIVES I PRIVILEGIADES						
CIUTADANS	2	—	83,75	20,7	645 r. 13 d.	18,3
VÍDUES	5	—	12,75	3,1	169 r. 7 d.	4,8
ERMITÀ	1	—	2,12	0,5	20 r. 4 d.	0,5
CLERECIA	2	1	1,5	0,3	37 r. 12 d.	1
MOSSOS	6	6	—	—	— —	—
COMÚ	1	—	38	9,4	6 r. 8 d.	0,1
TOTAL	17	7	138,125	34,1	878 r. 20 d.	25
SUMA GENERAL	96	11	404,08	100	3508 r. 10 d.	100

FORASTERS - DISTRIBUCIÓ GENERAL DE LA PROPIETAT - PER CONREUS I POBLES																		
CONREUS			MONTBLANC			RIBA			REUS			PLANA			TOTAL			
Qualitat	Classe		Núm. parcel·	Jornals	%	Núm. parcel·	Jornals	%	Núm. parcel·	Jornals	%	Núm. parcel·	Jornals	%	Núm. parcel·	Jornals	%	MITJA
SEMBRADURA	1	4	5	3,375	0,68	—	—	—	1	0,25	0,05	1	1	0,2	7	4,625	0,93	0,6
	2	8	11	19,625	3,97	5	4	0,3	1	0,75	0,15	1	1	0,2	18	25,375	5,13	1,4
	3	8	—	—	—	6	5,25	1,06	—	—	—	—	—	—	6	5,25	1,06	0,8
	TOTAL			16	23	4,65	11	9,25	1,87	2	1	0,2	2	2	0,4	31	35,25	7,13
VINYA	1	11	1	1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0,2	1
	2	16	—	—	—	1	2,5	0,51	—	—	—	—	—	—	1	2,5	0,51	2,5
	3	16	1	1,5	0,3	3	1,875	0,37	—	—	—	—	—	—	4	3,375	0,68	0,8
	TOTAL			2	2,5	0,5	4	4,375	0,88	—	—	—	—	—	—	6	6,875	1,39
OLIVERES	2	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	19	2	0,75	0,15	1	0,5	0,1	—	—	—	—	—	—	3	1,25	0,25	0,4
	TOTAL			2	0,75	0,15	1	0,5	0,1	—	—	—	—	—	—	3	1,25	0,25
GARRIGA		29	7	37,5	7,58	6	4,75	0,96	1	4	0,8	—	—	—	14	46,25	9,35	3,3
ERM		30	—	—	—	1	0,5	0,1	—	—	—	—	—	—	1	0,5	0,1	0,5
TOTALS			27	63,75	12,9	23	19,375	3,92	3	5	1,01	2	2	0,4	55	90,125	18,2	1,61

APÈNDIX N.º 1

LLISTA DE PROPIETARIS O TERRATINENTS DE VILAVERD (70)								
N.º	PROPIETARIS		JORNALS	CONTRIBUC. TERRES	N.º LLISTA		CONTRIBUC.	
(71)	Nom	COGNOM	PROFESSIÓ	N.º	Rals diners	(72)	(73)	TOTAL
1	Francesc	Batlla	ciutadà	50,25	387r. 6d.	1	1	520r. 18d.
2	Comú de la Vila			38	6r. 8d.	66	9	182r. 20d.
3	Magí	Batlla	ciutadà	33,5	258r. 7d.	2	3	279r. 13d.
4	Joan	Andreu	pagès	20,5	176r. 16d.	3	2	283r. 4d.
5	Pere	Andreu	pagès	14,25	174r. 2d.	4	4	234r. 7d.
6	Joan	Sera	pagès	14	138r. 8d.	6	6	214r. 8d.
7	Joan	Sulé del Mas	pagès	11,1	85. 2d.	11	11	161r. 2d.
8	Joan	Roig	pagès	10,2	126r. 17d.	7	7	205r. 17d.
9	Joan	Cartanià	pagès	9,75	100r. 17d.	8	8	204r. 17d.
10	Bernet	Roca	pagès	9,3	56r.	22	18	135r. 14d.
11	Francesc	Musté	pagès	9	150r.	5	5	231r. 18d.
12	Pau	Rosich	pagès	8,75	84r. 18d.	12	12	160r. 18d.
13	Ramon	Padrol	pagès	8,06	88r. 12d.	9	13	165r. 12d.
14	Martí	Ribé	pagès	8	72r. 11d.	14	14	151r. 11d.
15	Pau	Vidal	pagès	7,75	85r. 7d.	10	16	140r. 7d.
16	Isidre	Musté	pagès	7,5	57r. 10d.	20	17	136r. 10d.
17	Martí	Ullé	pagès	6,8	64r. 1d.	16	21	121r. 1d.
18	Joan	Vidal	mestre cas.	6	70r. 10d.	15	15	146r. 10d.
19	Caterina	Callau	vídua	5,62	61r. 13d.	17	31	96r. 21d.
20	Martí	Camell	pagès	5,37	59r. 15d.	19	22	116r. 15d.
21	Jaume	Vila	pagès	5,33	56r. 11d.	21	20	135r. 11d.
22	Josep	Miró	pagès	5,25	59r. 23d.	18	25	110r. 23d.
23	Joan Pau	Català	pagès	4,95	83r. 10d.	13	10	165r. 10d.
24	Joan	Alsina	teixidor	4,58	19r. 13d.	44	33	95r. 13d.
25	Ramon	Casas	pagès	4	27r. 21d.	32	47	78r. 21d.
26	Maria	Muste i Cartanià		4	47r. 2d.	24	67	53r. 2d.
27	Gabriel	Rosell	pagès	3,75	53r. 12d.	23	19	135r. 12d.
28	Pau	Callau	pagès	3,5	21r. 5d.	41	54	70r. 17d.
29	Joan	Piniol	jornaler	3,5	12r. 19d.	57	76	40r. 19d.
30	Joan	Odena	pagès	3,25	16r.	52	37	89r.
31	Pere	Pallissé	pagès	3,25	40r. 6d.	26	23	116r. 6d.
32	Martí	Ullé. Menor	pagès	3,04	18r. 14d.	46	59	66r. 14d.
33	Isidre	Miquel	pagès	3	37r. 19d.	27	38	88r. 19d.
34	Martí	Miró	pagès	3	26r. 16d.	33	44	80r. 16d.
35	Francesc	Odena	pagès	3	22r. 6d.	39	34	95r. 6d.
36	Josep	Odena	pagès	2,8	24r. 5d.	35	52	73r. 17d.
37	Joan	Sulé	pagès	2,62	10r. 9d.	60	26	110r. 21d.

70.- Aquests dos Apèndixs complementen els dos que ja presentarem en la primera part d'aquest treball. Vegeu *La població, la societat... Op. Cit.*, Apèndixs n.º I i II, pàgs. 64-67.

71.- Número d'ordre a partir del nombre de jornals que posseeixen -classificats de major a menor-.

72.- Número d'ordre establert en quant a la cotització per la part rústica, és a dir, per les terres.

73.- Número d'ordre constituït en quant a la contribució total al Cadastre -incloent- hi tots els conceptes: terres, cases, ramaderia, impost personal...- Vegeu el nostre treball, *La població, la societat...*, *Op. Cit.*, Apèndixs n.º I i n.º II, pàgs. 64-67.

38	Josep Odena Graset	jornaler	2,5	9r. 20d.	61	77	37r. 20d.
39	Francesc Ullé	pagès	2,5	33r. 17d.	30	27	109r. 17d.
40	Ramon Ullé	pagès	2,37	33r. 12d.	31	28	109r. 12d.
41	Joan Miró	pagès	2,25	17r. 11d.	48	58	66r. 23d.
42	Joan Rebusté	pagès	2,16	35r.	29	24	112r.
43	Joan Ullé	jornaler	2,12	12r. 14d.	58	78	37r. 14d.
44	Joan Sans	ermità	2,12	20r. 4d.	43	86	26r. 4d.
45	Sra. Maria Paula Monserrat	vidua	2	46r. 12d.	25	75	46r. 12d.
46	Josep Turell	pagès	2	17r. 15d.	47	60	65r. 15d.
47	Miquel Cartanià	pagès	1,87	21r. 2d.	42	56	69r. 2d.
48	Joan Sans	pagès	1,87	21r. 12d.	40	51	75r. 12d.
49	Josep Alsina	pagès	1,75	16r. 11d.	51	36	89r. 11d.
50	Isidre Odena	pagès	1,75	13r. 11d.	56	39	87r. 23d.
51	Martí Odena	pagès	1,75	22r. 12d.	38	30	97r.
52	Gabriel Saperas	pagès	1,75	19r. 6d.	45	55	69r. 18d.
53	Isidre Català	moliner	1,62	17r.	50	57	68r.
54	Josep Vinias	pagès	1,62	23r. 3d.	37	32	96r. 3d.
55	Sr. Rector		1,5	37r. 12d.	28	79	37r. 12d.
56	Francesc Sulé	pagès	1,5	15r. 23d.	53	35	91r. 23d.
57	Ramon Sulé	pagès	1,5	14r. 18d.	55	40	87r. 18d.
58	Joan Tarades	pagès	1,5	26r. 3d.	34	50	75r. 15d.
59	Baptista Cartanià	pagès	1,37	9r. 17d.	62	43	82r. 17d.
60	Pere Piniol	pagès	1,37	23r. 21d.	36	29	100r. 9d.
61	Pau Ribé	jornaler	1,37	3r. 19d.	73	81	31r. 19d.
62	Joan Cartanià de la Bolta	pagès	1,16	8r. 10d.	64	42	82r. 22d.
63	Pere Camell	teixidor	1	5r. 18d.	70	62	56r. 18d.
64	Marià Odena	pagès	1	5r. 18d.	71	46	80r. 6d.
65	Joan Cartanià Grill	pagès	0,87	17r.	49	41	87r. 6d.
66	Pau Vinias	pagès	0,87	6r. 14d.	63	64	54r. 14d.
67	Ramon Cartanià	ferrer	0,81	4r. 20d.	72	68	52r. 20d.
68	Martí Odena	pagès	0,75	14r. 20d.	54	61	62r. 20d.
69	Joan Turrell	pagès	0,75	4r. 11d.	59	45	80r. 11d.
70	Maria Alsina	vidua	0,62	8r. 5d.	65	94	11r. 5d.
71	Magí Pallisé	jornaler	0,54	20d.	84	66	53r. 20d.
72	Joan Alsina	jornaler	0,5	2r. 21d.	77	82	30r. 21d.
73	Francesca Batlla	vidua	0,5	5r. 23d.	67	96	8r. 23d.
74	Bernat Cartanià	jornaler	0,5	2r.	82	84	30r.
75	Josep Contijoch	espardenyer	0,5	2r. 21d.	78	69	50r. 21d.
76	Pere Juan Rosich	jornaler	0,5	2r. 21d.	69	83	30r. 21d.
77	Josep Rusell	jornaler	0,5	5r. 23d.	68	80	33r. 23d.
78	Josep Miret	pagès	0,37	2r. 14d.	80	49	77r. 2d.
79	Ramon Ribé	teixidor	0,33	2r. 23d.	76	48	77r. 11d.
80	Jacint Folch	pagès	0,31	2r. 14d.	79	70	50r. 14d.
81	Ramon Pallisé	boter	0,25	1r. 6d.	83	72	49r. 6d.
82	Agustí Musté	jornaler	0,16	3r.	75	63	56r.
83	Magí Camell	teixidor	0,12	3r. 14d.	74	73	48r. 14d.
84	Esteve Cartanià	pagès	0,12	2r. 6d.	81	71	50r. 6d.
85	Joan Roca	jornaler	0,12	12d.	85	87	25r. 12d.
TOTAL PROPIETARIS			404,08	3508r. 10d.			
MITJANA			4,75	41r. 6d.			
% DEL TOTAL AGRÍCOLA			81,7	82,55			

CONTRIBUENTS SENSE TERRES (74)								
86	Maçia Ballesté	mossèn				95	10r.	
87	Ramon Folch	mestre cases				74	48r.	
88	Mosso					88	25r.	
89	Mosso					89	25r.	
90	Mosso					90	25r.	
91	Mosso					91	25r.	
92	Mosso					92	25r.	
93	Mosso					93	25r.	
94	Pere Roig	teixidor				53	73r.	
95	Josep Saperas	jornaler				65	54r. 12d.	
96	Bernat Turrell	jornaler				85	28r.	
TOTAL CONTRIBUENTS VILAVERD								8865r. 17d.
MITJANA								92r. 8d.
% DEL TOTAL DE LA CONTRIBUCIÓ								92,22

APÈNDIX N.º 2

LLISTA DE TERRATINENTS FORASTERS AMB PROPIETATS AL TERME DE VILAVERD (70)

N.º (71)	PROPIETARIS		LOCALITAT	JORNALS N.º	CONTRIBUC. TERRES	N.º LLISTA		TOTAL
	Nom	COGNOM				(72)	(73)	
1	Sr. Josep	Ribas	Montblanc	30	58r. 12d.	2	2	
2	Sr. Salvador	Batlla	Montblanc	28,75	387r. 9d.	1	1	
3	Cristòfol	Cartania	La Riba	6	54r. 12d.	3	3	
4	Francesca	Aleu	Reus	5	21r. 7d.	7	7	
5	Joan Anton	Roig	La Riba	4	41r. 9d.	5	5	
6	Josep	Munsaró	Montblanc	3	18r. 8d.	8	8	
7	Pere Juan	Siurane	La Riba	3	31r. 4d.	6	6	
8	Joan Pau	Català	La Plana	2	46r. 12d.	4	4	
9	Pau	Aballó del Mas	Montblanc	1,5	2r. 4d.	16	16	
10	Josep	Roig	La Riba	1,5	18r. 2d.	9	9	
11	Joan	Migulau	La Riba	1,25	13r. 14d.	11	11	
12	Pasqual	Ribé	La Riba	1	9r. 2d.	13	13	
13	Joan	Roig Ramon	La Riba	1	18r.	10	10	
14	Josep	Ribé	La Riba	0,62	2r. 6d.	15	15	
15	Francesc	Careras	Montblanc	0,5	12r. 23d.	12	12	
16	Cristòfol	Miquel	La Riba	0,5	2r.	17	17	
17	Joan	Tarades	La Riba	0,5	4r. 13d.	14	14	
TOTAL FORASTERS				90,124	741r. 14d.			
MITJANA				5,3	43r. 15d.			
% DEL TOTAL AGRÍCOLA				18,23	17,44			

74.- Els següents individus no gaudeixen de cap propietat agrícola, però cotitzen per altres conceptes; especialment per l'impost personal -en el cas dels mossos és la seva única col·laboració, ja que no tenen cap altra mena de propietat-. Vegeu nota 66 i *La població, la societat...*, Op. Cit., pàg. 56, nota 26.

QUADRE RESUM - CONTRIBUTIÓ TOTAL AL CADASTRE DE VILAVERD EN 1731

	JONALS		CONTRIBUCIÓ TERRES		CONTRIBUCIÓ TOTAL	
	N.º	%	Rals-Diners	%	Rals-Diners	%
CONTRIBUENTS DE VIALVERD	404,08	81,76	3508r. 10d.	82,55	8865r. 17d.	92,2
CONTRIBUENTS FORASTERS	90,124	18,23	741r. 14d.	17,44	747r. 7d.	7,7
SUMA TOTAL	494,20	100	4250r.	100	9613r.	100